

แนวทางการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.
ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนนาบอน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช*
THE GUIDELINES FOR MANAGING THE MORAL SCHOOL PROJECT
ON IDDPADHIA IV OF NABON SCHOOL UNDER THE SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE NAKHON SI THAMMARAT

นิพนธ์ แดงเพชร*

Nipon Daengphet*

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Mahachulalongkomrajavidyalaya University, Thailand

*Corresponding author E-mail: tonggo1256@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนนาบอน 2) ศึกษาแนวทางการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามหลักอิทธิบาท 4 3) นำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารโครงการดังกล่าว ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวน 15 คน ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 รูป/คน และการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงอุปนัยและการประเมินผลการสนทนากลุ่ม

ผลการวิจัยพบว่า:

1. สภาพการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนนาบอนมีการสร้างการรับรู้และการยอมรับร่วมกันของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และชุมชน โดยพัฒนาครูแกนนำและนักเรียนแกนนำเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนคุณธรรม
2. การกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ดำเนินการผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม และการบูรณาการกิจกรรมให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน
3. แนวทางการบริหารโครงการประกอบด้วย 6 ขั้นตอนที่เชื่อมโยงกับหลักอิทธิบาท 4 คือ ฉันทะ (สร้างแรงบันดาลใจ) วิริยะ (ขับเคลื่อนการทำงาน) จิตตะ (ส่งเสริมสนับสนุน) และวิมังสา

(ปรับปรุงพัฒนา) ได้แก่ การสร้างการรับรู้และยอมรับ การสร้างแกนนำ การกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ การกำหนดวิธีการบรรลุเป้าหมาย การลงมือปฏิบัติ และการจัดกลไกขับเคลื่อนอย่างเป็นระบบ ผลการประเมินแนวทางโดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่ามีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และมีประโยชน์ต่อการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การบริหารโครงการ, โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ., หลักอิทธิบาท 4

ABSTRACT

The objectives of this academic article were to: 1) investigate the state of administration of the OBEC Moral School Project at Nabon School; 2) study administrative guidelines for the project based on the Iddhipada 4 principles; and 3) propose and evaluate these administrative guidelines. This study employed a qualitative research methodology. Data collection was conducted through in-depth interviews with 15 stakeholders and 5 key informants (monks and laypersons), as well as a focus group discussion with 7 qualified experts. Data were analyzed using inductive analysis and focus group evaluation.

The findings revealed that:

1. The administration of the OBEC Moral School Project at Nabon School is characterized by fostering mutual awareness and acceptance among administrators, teachers, parents, and the community. Core teacher and student leaders are developed as key mechanisms for driving moral initiatives.

2. The definition of moral identity involves a participatory process, with activities integrated to align with the school's context.

3. The proposed administrative guidelines consist of six steps systematically integrated with the Iddhipada 4 principles: Chanda (building inspiration), Viriya (driving work), Citta (providing support), and Vimamsa (improvement). These steps include: creating awareness and acceptance, building core leaders, defining moral identity, determining methods to achieve goals, implementation, and establishing systematic driving mechanisms. The evaluation results by qualified experts indicated that these guidelines are appropriate, feasible, and beneficial for the sustainable development of the Moral School.

Keywords: Project Management, The OBEC Moral School Project, Iddhipada 4

บทนำ

หน้าที่หลักในการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งนโยบายด้านการศึกษา จากพรรคการเมืองในประเทศไทย ทำให้สรุปได้ว่า ภาพอนาคตการศึกษาไทย สะท้อนให้เห็นว่า การศึกษาไทยที่มุ่งใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือพัฒนาคุณภาพชีวิตและเพิ่มทุนทางสังคม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน พัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข และมีคุณธรรม ผ่านการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสมกับศักยภาพผู้เรียน และบูรณาการสหวิทยาการให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความต้องการของผู้เรียนและชุมชนท้องถิ่น ควบคู่กับการกระจายอำนาจทางการศึกษา และการปรับรูปแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตในยุคดิจิทัล ซึ่งเทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทสำคัญยิ่ง

สภาพสังคมโลกในยุคข้อมูลข่าวสารและโลกาภิวัตน์ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้รูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้คน เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงการแข่งขันทางเศรษฐกิจที่ทวีความรุนแรงขึ้น สังคมจึงมุ่งเน้นความเจริญทางวัตถุและประสิทธิภาพในการแข่งขันมากกว่าคุณค่าทางจิตใจ อันนำไปสู่ความเสื่อมถอยด้าน คุณธรรม จริยธรรม และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในสังคมไทย ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ที่ชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยยังประสบปัญหาคุณภาพคน ทั้งด้านความรู้ ทักษะ ทักษะคนดี ตลอดจนการขาดจิตสำนึกในการเคารพสิทธิผู้อื่นและการยึดประโยชน์ ส่วนรวมเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ดังกล่าว ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ ได้น้อมนำพระราชกระแสรับสั่งของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร ที่ว่า “ช่วยกันสร้างคนดีให้บ้านเมือง” มาเป็นวิสัยทัศน์ในการดำเนินงาน โดยมุ่งพัฒนาโรงเรียนให้ เป็นพื้นที่แห่งการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนกิจกรรมส่งเสริมความดี ทั้งภายในและ ภายนอกสถานศึกษา อันนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนอย่างยั่งยืน และสามารถ ขยายผลเป็นเครือข่ายโรงเรียนคุณธรรมในวงกว้าง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ, 2560)

แนวทางการดำเนินงานของศูนย์โรงเรียนคุณธรรมมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพครูให้มีความรู้ ความสามารถในการออกแบบและจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการความรู้ควบคู่คุณธรรม และสามารถ พัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรมแบบองค์รวม โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม การคิดเชิงระบบ และโครงการคุณธรรมเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง ส่งเสริมให้ผู้เรียน เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของกิจกรรม เกิดความภาคภูมิใจในความดีที่ได้สร้างขึ้น ซึ่งช่วยลดพฤติกรรม ที่ไม่พึงประสงค์และเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงบวกในโรงเรียน อันนำไปสู่การพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ต้นแบบและความยั่งยืนของการพัฒนาคุณธรรมในระบบการศึกษาไทย ในการขับเคลื่อนงานพัฒนา คุณธรรมของโรงเรียน มีกระบวนการบริหารงาน ดังนี้ 1) การวางแผนงานคุณธรรม 2) สร้างกลไก การลงมือปฏิบัติงาน 3) กำหนดการติดตามนิเทศงาน 4) มีการประเมินผลการปฏิบัติงาน ครบวงจร

บริหารงานประมาณหนึ่งปี แล้วนำผลจากการประเมินผลการปฏิบัติงานมาปรับปรุงแผนงานคุณธรรม ฉบับต่อ ๆ ไป การลงมือปฏิบัติอย่างต่อเนื่องให้เป็นปัจจุบันจะพัฒนาให้โรงเรียนเป็นโรงเรียน คุณธรรม สพฐ. ได้อย่างยั่งยืน (ปัทสวดี วีรภักดิ์, 2560)

หลักอิทธิบาท 4 เป็นหลักแห่งการบริหารที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานอย่างมหาศาล อันสามารถที่จะให้งานนั้นบังเกิดผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งแนวทางการพัฒนาโครงการคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรมให้ประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ โรงเรียนนาบอนประสบกับปัญหาขาด คุณธรรมของนักเรียนในหลาย ๆ ด้าน ผู้วิจัยจึงใช้หลักธรรมที่เป็นเหตุให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งจะ ทำให้บรรลุถึงเป้าหมายที่มุ่งหวังไว้

ทั้งนี้หลักการสำคัญของการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนนาบอน สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนครศรีธรรมราช ได้มุ่งเน้นกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมตาม แนวทางมูลนิธิยุวสถิรคุณ เพื่อมุ่งให้โรงเรียนประสบผลสำเร็จและเกิดความยั่งยืนในการพัฒนา คุณธรรมในโรงเรียน นักเรียนจะเติบโตไปพร้อมกับมีอุปนิสัยที่ดีงามติดตัวไปตลอด ดังพระราช ประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร ที่ว่า “ช่วยกันสร้าง คนดีให้บ้านเมือง” ด้วยเหตุนี้โรงเรียนนาบอน จึงเข้าร่วมโครงการโรงเรียนคุณธรรมและร่วมขยาย ผลไปสู่โรงเรียนโดยรอบ เพื่อมุ่งแก้ปัญหาพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนจากสภาพปัญหาที่ กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรม เพื่อ นำมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนนาบอน ผลการวิจัยที่ได้มา จะเป็นข้อมูลที่สามารถนำไปเป็นแนวทางการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามหลัก อิทธิบาท 4 ของโรงเรียนนาบอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนครศรีธรรมราช โดยใช้การขับเคลื่อนงานพัฒนาคุณธรรมของโรงเรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนนาบอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนนาบอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามหลัก อิทธิบาท 4 ของโรงเรียนนาบอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการ ดำเนินการวิจัย ดังนี้

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้ศึกษา 3 ลักษณะ คือ ศึกษาค้นคว้าทางเอกสาร (Documentary Investigation) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน นานาบอนจำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียนนานาบอน จำนวน 1 คน ครูผู้รับผิดชอบงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. จำนวน 1 คน ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ครูประจำชั้น จำนวน 12 คน

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามหลักอิทธิบาท 4 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญในการการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนนานาบอน จำนวน 5 รูป/คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีดังนี้ ศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายกิจการนักเรียน จำนวน 1 คน พระสงฆ์ทางวิชาการ จำนวน 1 รูป ครู ผู้รับผิดชอบโครงการคุณธรรม สพฐ. จำนวน 1 คน

ระยะที่ 3 เพื่อนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามหลักอิทธิบาท 4 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในขั้นตอนนี้ ได้แก่ ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยเป็นทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 รูป/คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจงโดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีดังนี้ ศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่งานกิจการนักเรียนจำนวน 1 คน ครูผู้รับผิดชอบโครงการคุณธรรม สพฐ. จำนวน 1 คน ตัวแทนครูผู้เข้าร่วมโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. จำนวน 1 คน พระสงฆ์ทางวิชาการ จำนวน 1 รูป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การใช้เครื่องมือในการวิจัยได้มีการหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC) ในระยะที่ 1 และระยะที่ 2 โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 1 ในทุกข้อ

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนนานาบอน เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เกี่ยวกับการบริหารงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนนานาบอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนนานาบอน เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนนานาบอน สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

ระยะที่ 3 นำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนนาบอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินการสนทนากลุ่ม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนนาบอน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวน 15 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์การบริหารงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนนาบอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนนาบอน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 รูป/คนเกี่ยวกับแนวการบริหารงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนนาบอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

ระยะที่ 3 นำเสนอและประเมินแนวการบริหารงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนนาบอน ใช้การสนทนากลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 รูป/คน โดยใช้แบบประเมิน Rating scale แปลงค่าเป็น มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียง และจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมายเชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อม ๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม วิเคราะห์โดยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาเรียบเรียงเป็นข้อสรุป

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนนาบอน ตามหลักอิทธิบาท 4 วิเคราะห์โดยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาเรียบเรียงและปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ระยะที่ 3 นำเสนอและประเมินการบริหารงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามหลักอิทธิบาท 4 วิเคราะห์โดยนำความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่มมาจัดทำแนวทาง

ผลกรวิจัย

กรศึกษาวิจัยเรื่อง แนวกรบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามหลักอิทธิบท 4 ของโรงเรียนนบอน สังกัดสำนักงนเขตพื้นที่กรศึกษมัธยมศึกษนครศรีธรรมราช มีผลกรวิจัยดังนี้ ดังนี้

ผลกรศึกษสภกรบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนนบอน สังกัดสำนักงนเขตพื้นที่กรศึกษมัธยมศึกษนครศรีธรรมราช

1. กรสร้างกรรับรู้และกรยอมรับของโรงเรียนดำเนินงนอย่งเป็นระบบ เริ่มจกรสื่อสารให้ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และบุคลากรเข้ใจเป้หมยโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มีกรจัดตั้งคณะท้งน มอหมยหน้ที่ชัดเจน และวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนเพื่อกำหนดแนวทงที่เหมะสม กรใช้ช่องทงสื่อสารที่หลากหลาย กรจัดอบรม และกรเปิดโอกศให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วม ช่วยสร้างกรยอมรับร่วมกันและสนับสนุนกรพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมอย่งเป็นรูปธรรม

2. กรสร้างครูแกนนำและนักเรียนแกนนำสะท้อนกรดำเนินงนเชิงระบบ โดยผู้บริหารมีบทบาทในการคัดเลือกและสนับสนุนครูแกนนำอย่งใกล้ชิด ครูแกนนำท้งนที่พัฒนำนักเรียนแกนนำให้เป็นผู้นำกิจกรรมด้นคุณธรรม กรพัฒนาศัภภยอย่งต่อเนื่องและกรสร้างแรงจูงใจช่วยเสริมพลังแกนนำ ส่งผลให้กรขับเคลื่อนโครงการมีความต่อเนื่องและเกิดกรมีส่วนร่วมในวงกว้าง

3. กรกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนเกิดจกรกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู และนักเรียน โดยอาศัยกรวิเคราะห์ปัญหกรจริงในบริบทโรงเรียน เพื่อกำหนดคุณลักษณะพึงประสงค์และพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวก กระบวนการดังกล่าวช่วยให้กรพัฒนาคุณธรรมมีทิศทางชัดเจนและนำไปสู่กรปรับพฤติกรรมได้จริง

4. กรกำหนดวิธีกรบรรลุคุณธรรมอัตลักษณ์เน้นกรมีส่วนร่วมของทุกภคส่วน ผ่านกรวางแผนและบูรณกรกิจกรรมคุณธรรมท้งนและนอกห้องเรียน แม้จะมีข้อจำกัดด้นทรัพยากรและระบบติดตมประเมินผล แต่กรสร้างความเข้ใจร่วมและกรปรับแนวทงตมบริบทช่วยให้กรพัฒนาคุณธรรมเกิดผลอย่งเป็นรูปธรรม

5. กรลงมือปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้หมยด้นคุณธรรมดำเนินกรด้นกิจกรรมและโครงการคุณธรรมที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักเรียน ผู้บริหารมีบทบาทสนับสนุนและสร้างแรงจูงใจ กรเชิดชูผลงานและกรมีส่วนร่วมของครู นักเรียน และผู้ปกครองช่วยเสริมความย่งยืนของโครงการ ท้งนควรมีกรติดตมและประเมินผลอย่งต่อเนื่องเพื่อกำหนดกรดำเนินงน

6. กรสร้างกลไกกรขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมเริ่มจกรจัดตั้งคณะท้งนและกรกำหนดทิศทางที่ชัดเจน โดยเสริมบทบาทครูแกนนำและนักเรียนแกนนำในการขยายผลและกระตุ้นกรมีส่วนร่วม ควบคู่กับกรแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กรนิเทศ และกรสร้างเครือข่ยกับชุมชน กรพัฒนากลไกให้ลดกรพึ่งพผู้บริหารและมีตัวชี้วัดที่ชัดเจน จะช่วยให้กรขับเคลื่อนมีความเข้มแข็งและย่งยืนในระยะยว

ผลการศึกษาศึกษาแนวทางการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนนาบอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

1. แนวทางการสร้างการรับรู้และการยอมรับของโรงเรียนสอดคล้องกับหลักอิทธิบาท 4 โดยเริ่มจากการสร้างฉันทะผ่านการสื่อสารให้ทุกฝ่ายเข้าใจและเห็นคุณค่าโครงการ ตามด้วยวิริยะ ในการจัดตั้งคณะกรรมการและแบ่งบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้วยจิตตะ และการนำผลการวิเคราะห์ไปกำหนดแนวทางที่เหมาะสมด้วยวิมังสา ส่งผลให้การขับเคลื่อนโครงการมีทิศทางชัดเจนและมีประสิทธิภาพ

2. แนวทางการสร้างครูแกนนำและนักเรียนแกนนำสะท้อนการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 อย่างชัดเจน โดยผู้บริหารสร้างฉันทะและแรงบันดาลใจให้ครูอาสา ครูแกนนำใช้วิริยะในการพัฒนานักเรียนแกนนำ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยจิตตะอย่างมุ่งมั่น และได้รับการติดตามประเมินด้วยวิมังสา ทำให้แกนนำสามารถกระตุ้นการมีส่วนร่วมและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกในโรงเรียน

3. แนวทางการกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนตามหลักอิทธิบาท 4 เริ่มจากการสร้างฉันทะผ่านการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู และนักเรียน ใช้วิริยะในการค้นหาปัญหาและความต้องการที่แท้จริง ดำเนินงานด้วยจิตตะของครูและนักเรียนแกนนำ และใช้วิมังสาในการวิเคราะห์ เพื่อเลือกคุณธรรมและพฤติกรรมบ่งชี้ที่เหมาะสมกับบริบท ส่งผลให้การกำหนดคุณธรรมมีความชัดเจนและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้จริง

4. แนวทางการกำหนดวิธีการบรรลุคุณธรรมอัตลักษณ์บูรณาการหลักอิทธิบาท 4 โดยสร้างฉันทะให้ทุกภาคส่วนร่วมออกแบบแนวทาง ใช้วิริยะในการพัฒนาและดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ดำเนินงานด้วยจิตตะผ่านความร่วมมือของทุกฝ่าย และใช้วิมังสาในการประเมินและปรับปรุงแนวทาง ทำให้การปลูกฝังคุณธรรมมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทโรงเรียน

5. แนวทางการลงมือปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายด้านคุณธรรมดำเนินไปโดยบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 เริ่มจากการสร้างฉันทะให้ครูและนักเรียนเห็นคุณค่ากิจกรรม ใช้วิริยะผลักดันกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ปฏิบัติงานด้วยจิตตะของผู้บริหารและครู และใช้วิมังสาในการประเมินผลและปรับปรุงการดำเนินงาน ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรม

6. แนวทางการสร้างกลไกการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมเป็นการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 อย่างเป็นระบบ โดยสร้างฉันทะผ่านการจัดตั้งคณะกรรมการ ใช้วิริยะในการขับเคลื่อนงานอย่างต่อเนื่อง ดำเนินงานด้วยจิตตะผ่านการนิเทศ ติดตาม และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และใช้วิมังสาในการสร้างเครือข่ายและพัฒนากลไกให้เข้มแข็ง ส่งผลให้การขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมเกิดผลลัพธ์ที่ชัดเจนและยั่งยืน

ผลการนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนนาบอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

การบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ดำเนินการผ่านกระบวนการ 6 ขั้นตอนอย่างเป็นระบบ เริ่มจากการสร้างการรับรู้และการยอมรับ เพื่อเป็นฐานของความร่วมมือ โดยมุ่งสื่อสารให้ครู

นักเรียน ผู้บริหาร และชุมชนเข้าใจความจำเป็นและประโยชน์ของการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ต่อด้วยการสร้างครูแกนนำและนักเรียนแกนนำ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้และขยายผลการดำเนินงานขั้นที่สามคือ การกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ ของโรงเรียน อาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมในการระดมความคิดเห็น เพื่อค้นหาคุณธรรมและ พฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกที่สอดคล้องกับบริบทโรงเรียน ทำให้คุณธรรมมีความหมายและสามารถ นำไปปฏิบัติได้จริง ขั้นที่สี่คือ การกำหนดวิธีการบรรลุคุณธรรมอัตลักษณ์ โดยวางแผนแนวทางที่ เหมาะสมกับสภาพปัญหาและความพร้อมของโรงเรียน เพื่อให้การดำเนินงานมีทิศทางและสามารถ ติดตามประเมินผลได้ขั้นที่ห้าคือ การลงมือปฏิบัติ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการ ผ่านการ ดำเนินกิจกรรมตามแผนและพฤติกรรมบ่งชี้ โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อปลูกฝัง คุณธรรมในชีวิตจริงของผู้เรียนอย่างยั่งยืน และขั้นสุดท้ายคือ การสร้างกลไกการขับเคลื่อนโรงเรียน คุณธรรม เพื่อรองรับการดำเนินงานให้เป็นระบบและต่อเนื่อง ประกอบด้วยโครงสร้างการบริหาร ทีมงาน ระบบติดตามประเมินผล และการสื่อสารภายในที่ชัดเจน

การบูรณาการหลัก อธิธำมาสน์ 4 ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา ในทุกขั้นตอนช่วย เสริมประสิทธิภาพการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนนาบอน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยวัดจากร้อยละของผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าแนวทาง ดังกล่าวมีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีประโยชน์ต่อการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมอย่าง ยั่งยืน ไม่มีข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัย เรื่อง แนวการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามหลักอธิธำมาสน์ 4 ของโรงเรียนนาบอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช มีผลการ วิเคราะห์ข้อมูลที่ควรนำมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้ ดังนี้

1. สภาพการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนนาบอน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมตั้งแต่การสร้างการรับรู้และการยอมรับ การพัฒนาครูแกนนำและนักเรียนแกนนำ การ กำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ การกำหนดวิธีการบรรลุคุณธรรมอัตลักษณ์ การลงมือปฏิบัติ และการ สร้างกลไกการขับเคลื่อน โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และ ชุมชน ส่งผลให้ทุกฝ่ายเกิดความเข้าใจร่วมกันและยอมรับโครงการในเชิงบวก การกำหนดคุณธรรม อัตลักษณ์ของโรงเรียนดำเนินการ จากการวิเคราะห์ปัญหาจริงและบริบทของโรงเรียน ทำให้คุณธรรม ที่เลือกมีความชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ไม่เป็นเพียงนโยบายเชิงสัญลักษณ์ ขณะเดียวกัน การกำหนดวิธีการบรรลุคุณธรรมอัตลักษณ์ผ่านการบูรณาการกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียน รวมถึงการใช้โครงการคุณธรรม ส่งผลให้การเรียนรู้ด้านคุณธรรมเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและเป็น ธรรมชาติ แม้จะมีข้อจำกัดด้านทรัพยากรและระบบติดตามประเมินผล แต่การปรับแนวทางให้

สอดคล้องกับสภาพจริงของโรงเรียนช่วยเสริมความยั่งยืนของการดำเนินงาน การสนับสนุนอย่างใกล้ชิดจากผู้บริหาร การพัฒนาบทบาทของแกนนำ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมพลังการขับเคลื่อนโครงการให้เกิดผลเป็นรูปธรรม นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนและการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สอดคล้องกับงานวิจัยของกนกวรรณ ชื่นใจจิตต์ เรื่องการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรม ในอำเภอเมืองจังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ที่ชี้ให้เห็นถึงการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรมอยู่ในระดับมาก โดยเด่นด้านการสร้างการรับรู้และการยอมรับ ขณะที่ด้านการนิเทศติดตามผลต่ำสุด และพบว่าขนาดโรงเรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การบริหารจัดการแตกต่างกัน (กนกวรรณ ชื่นใจจิตต์, 2561) รวมถึงงานวิจัยของ พงษ์พันธ์ ดิยะบุตร เรื่องการศึกษาการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่พบว่าการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรมอยู่ในระดับมาก เด่นด้านบริบทและนโยบายของโรงเรียน ขณะที่ด้านครูมีการปฏิบัติต่ำสุด ปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับน้อย และเสนอให้พัฒนาโดยการวางแผนร่วมกัน การนิเทศติดตามต่อเนื่อง การบูรณาการโครงการงานคุณธรรม และการสร้างกิจกรรมเสริมความสามัคคีนักเรียน (พงษ์พันธ์ ดิยะบุตร, 2562) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรภรณ์ บุญยงค์ เรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ที่ระบุว่าสภาพการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีนโยบายและเป้าหมายชัดเจน แต่ขนาดโรงเรียนส่งผลต่อความแตกต่างด้านทรัพยากรและการมีส่วนร่วม จึงเสนอให้สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียนเพื่อลดความเหลื่อมล้ำจึงเป็นแนวทางสำคัญในการยกระดับคุณภาพการบริหารงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาในยุคปัจจุบันอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน (ภัทรภรณ์ บุญยงค์, 2566)

2. แนวทางการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนนาบอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช พบว่า การบริหารโครงการสามารถดำเนินการได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ในขั้นการสร้างการรับรู้และการยอมรับ ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการสร้างฉันทะผ่านการสื่อสารเชิงบวก การสร้างแรงบันดาลใจ และการเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ขณะเดียวกันการสร้างครูแกนนำและนักเรียนแกนนำอาศัยการคัดเลือกผู้มีใจรักความดี ควบคู่กับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง การดูแลใกล้ชิด และการประเมินปรับปรุงบทบาทแกนนำอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้แกนนำสามารถทำหน้าที่ขับเคลื่อน กิจกรรมคุณธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ การกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์และวิธีการบรรลุคุณธรรม อัตลักษณ์ของโรงเรียนเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของครู นักเรียน และผู้บริหาร โดยใช้การวิเคราะห์ปัญหาจริงเป็นฐาน ทำให้คุณธรรมที่กำหนดมีความชัดเจน สอดคล้องกับบริบท และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง ขณะที่การลงมือปฏิบัติผ่านกิจกรรมและโครงการงานคุณธรรม

ช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างเป็นรูปธรรม ภายใต้การเป็นแบบอย่างและการสนับสนุนอย่างใกล้ชิดจากผู้บริหาร นอกจากนี้ การสร้างกลไกการขับเคลื่อนที่มีการกำหนดบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบ อย่างชัดเจน การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ และการประเมินปรับปรุงการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ช่วยเสริมความเข้มแข็งของระบบบริหารโครงการ ทั้งนี้ การบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในทุกขั้นของการบริหารโครงการ ช่วยให้การดำเนินงานเป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันที่ทุกฝ่ายเห็นคุณค่า เกิดแรงจูงใจภายใน และมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ส่งผลให้โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนนาบอนมีประสิทธิภาพและความยั่งยืนในระยะยาว ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหารถศรี อินธิสิทธิ์ (ติกขปญโญ) เรื่องการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ต้นแบบ: กรณีศึกษาโรงเรียนในจังหวัดสกลนคร ที่ชี้ให้เห็นว่าชี้ว่าความสำเร็จของโรงเรียนคุณธรรมเกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การบูรณาการคุณธรรมสู่การเรียนรู้ การพัฒนาแกนนำ และการนิเทศติดตามอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมเชิงบวกเด่นชัด โรงเรียนมีประสิทธิภาพผลระดับมากที่สุด และชุมชนเกิดความสุข ความเข้มแข็งร่วมกัน (พระมหารถศรี อินธิสิทธิ์ (ติกขปญโญ), 2563) สอดคล้องกับการศึกษาของ ศรีรักษ์ เรืองรัตน์ เรื่องแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาสู่มาตรฐานตามโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ที่เสนอแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาสู่โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามพระราชบัญญัติ โดยเน้นการกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ และดำเนินงาน 6 ขั้นตอน พบว่าแนวทางมีความเหมาะสม เป็นไปได้ และควรปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละโรงเรียนและนโยบาย สพฐ. (ศรีรักษ์ เรืองรัตน์, 2563) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระใบฎีกาสมพงษ์ กิตติญาโณ เรื่องแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามเกณฑ์โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ที่ระบุว่า การบริหารสถานศึกษาตามเกณฑ์โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเด่นด้านการวางแผนงานคุณธรรม แต่ยังอ่อนด้านการติดตามนิเทศ จึงเสนอให้พัฒนาครูและผู้บริหารผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการ สร้างแกนนำที่เข้มแข็ง และกำหนดยุทธศาสตร์การนิเทศให้ชัดเจนเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าแนวทางการบริหารงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามหลักอิทธิบาท 4 เป็นแนวทางที่มีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้พัฒนางานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (พระใบฎีกาสมพงษ์ กิตติญาโณ, 2564)

3. การนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนนาบอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ผลการศึกษาและการประเมินแนวทาง พบว่า การบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนนาบอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ดำเนินงานตามหลักอิทธิบาท 4 ผ่านกระบวนการบริหาร 6 ขั้นตอน ได้แก่ การสร้างการรับรู้และการยอมรับ การสร้างครูแกนนำและนักเรียนแกนนำ การกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ การกำหนดวิธีการบรรลุคุณธรรมอัตลักษณ์ การลงมือปฏิบัติ และการสร้างกลไกการขับเคลื่อน โดยทุกขั้นตอนมุ่งเน้นการมี

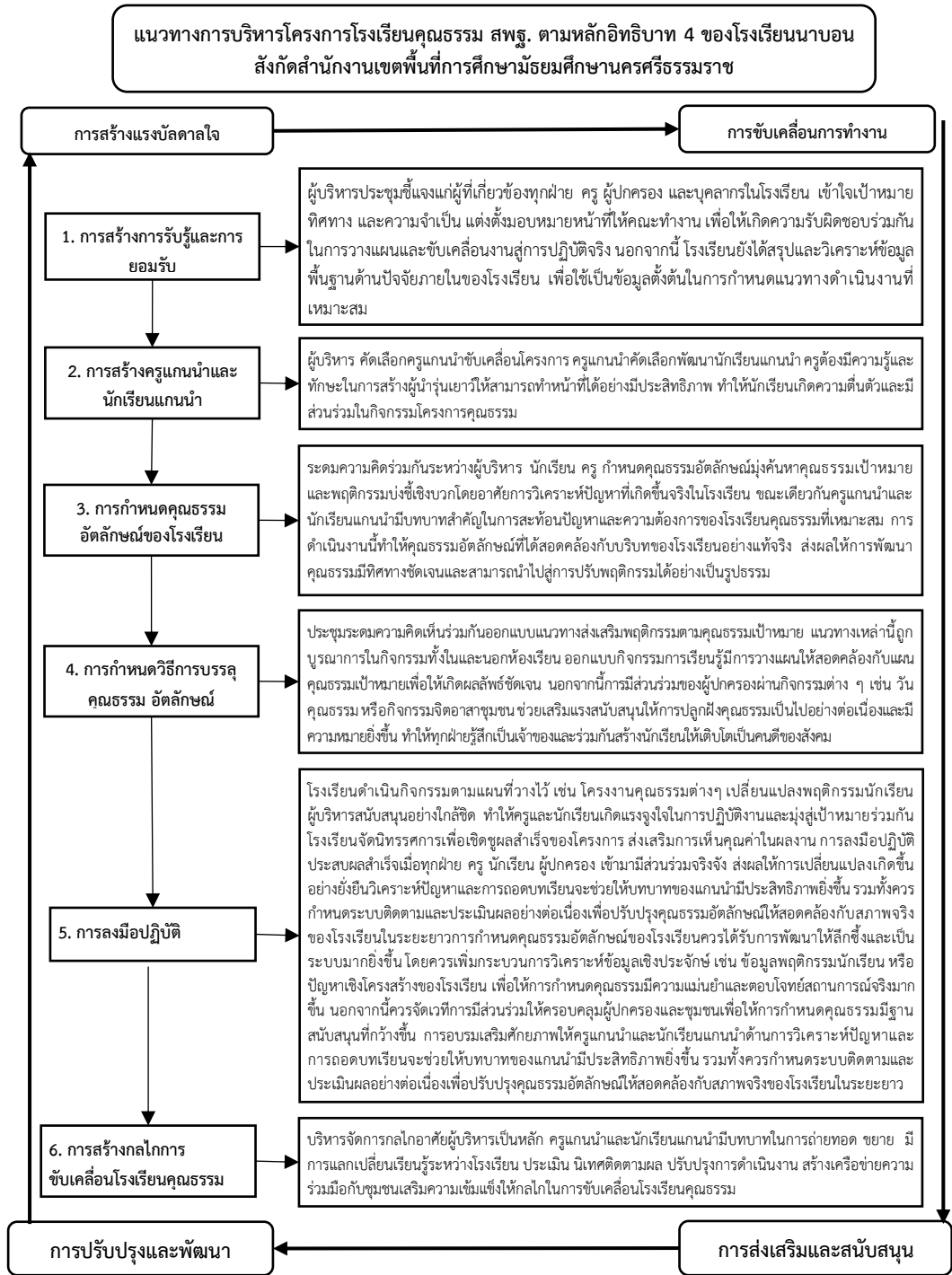

ส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันและความรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการ การบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 โดยรวม ผ่านการสร้างแรงบันดาลใจ (ฉันทะ) การขับเคลื่อนการทำงานอย่างต่อเนื่อง (วิริยะ) การส่งเสริมและสนับสนุนทรัพยากร (จิตตะ) และการนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงพัฒนา (วิมังสา) ทำให้การพัฒนาผู้เรียนมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อบริบทผู้เรียนในยุคปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม ส่งผลให้การบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ไม่เป็นเพียงการดำเนินงานเชิงนโยบาย แต่เป็นกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนา ร่วมกันที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน มีความเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดความ ยั่งยืนในการพัฒนาคุณธรรมของผู้เรียนและองค์กรสถานศึกษา ผลการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ สะท้อนว่า แนวทางดังกล่าวมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้เนื่องจากเป็นแนวทางที่เชื่อมโยงกระบวนการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. และหลักพุทธธรรมเข้าด้วยกันอย่างเป็นเอกภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญฐมล อนันต์ เรื่อง การประเมินโครงการคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ที่ชี้ให้เห็นการพัฒนาโครงการต้อง ยึดหลักอิทธิบาท 4 ครอบคลุมบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลกระทบ โดยผู้บริหาร มีบทบาทสำคัญในการวางแผน สื่อสาร สร้างแรงจูงใจ และประเมินผลอย่างเป็นระบบ เพื่อขับเคลื่อน โรงเรียนสู่ความเป็นโรงเรียนคุณธรรมอย่างยั่งยืน (ญฐมล อนันต์, 2564) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Venkataraman ที่พบว่าการพัฒนาคุณธรรมควรเน้นผ่านหลักสูตรและบทเรียนศีลธรรม โดยใช้ วรรณกรรมและเรื่องเล่าทางคุณธรรมเป็นเครื่องมือสำคัญ ครูมีบทบาทในการกำกับพฤติกรรมและ เสริมแรงเชิงบวก เพื่อปลูกฝังคุณธรรมในชีวิตจริงของนักเรียน (Venkataraman, 2564)

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

สรุป

การบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนนาบอนดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมทั้ง 6 ขั้นตอนของการบริหารโครงการ ตั้งแต่การสร้างการรับรู้ การพัฒนาแกนนำ การกำหนดวิธีการบรรลุคุณธรรมอัตลักษณ์ การวางวิธีการบรรลุผล การลงมือปฏิบัติ และการสร้างกลไกขับเคลื่อน โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทำให้เกิดความเข้าใจร่วมและการยอมรับโครงการในเชิงบวก คุณธรรมอัตลักษณ์ถูกกำหนดจากการวิเคราะห์ปัญหาและบริบทจริงของโรงเรียน ส่งผลให้สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมผ่านกิจกรรมและโครงการคุณธรรม แม้มีข้อจำกัดด้านทรัพยากรและระบบติดตามประเมินผล แต่การสนับสนุนจากผู้บริหาร การพัฒนาแกนนำ และความร่วมมือกับชุมชนช่วยเสริมความยั่งยืนของการดำเนินงาน ทั้งนี้ การบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในทุกขั้นตอนการบริหารโครงการ ช่วยสร้างแรงจูงใจภายใน ความมุ่งมั่น และการเรียน รู้ร่วมกัน ส่งผลให้โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียน นาบอนมีประสิทธิภาพและความยั่งยืนในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. นำผลวิจัยไปใช้ปรับปรุงแผนบริหารโครงการตามหลักอิทธิบาท 4 ในโรงเรียนนาบอนสามารถใช้ผลวิจัยเป็นแนวทางจัดทำแผนพัฒนาคุณธรรมและวัฒนธรรมโรงเรียนให้ชัดเจนขึ้น โดยเฉพาะการสร้างฉันทะของผู้ปฏิบัติงาน การเพิ่มจิตตะ การเสริมวิริยะ และการใช้วิมังสาเป็นกลไกการประเมินและพัฒนา
2. พัฒนารูปแบบการอบรมบุคลากรโดยยึดหลักอิทธิบาท 4 ผลวิจัยสามารถนำไปใช้จัดทำหลักสูตรอบรมเพื่อพัฒนาครู ผู้บริหาร และคณะทำงานให้มีความเข้าใจและสามารถประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ในการดำเนินโครงการคุณธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ใช้ผลวิจัยเป็นแนวทางสร้างระบบการมีส่วนร่วมในโรงเรียน โรงเรียนสามารถนำผลวิจัยไปพัฒนาระบบการทำงานแบบมีส่วนร่วมระหว่างผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง เพื่อให้การดำเนินโครงการคุณธรรมเป็นกระบวนการที่เกิดความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่าย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการการวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในเขตนครศรีธรรมราช
2. ควรทำการการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสู่ความยั่งยืนเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมอัตลักษณ์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ ชื่นใจจิตต์. (2561). การบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรมในอำเภอเมืองจังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณัฐมล อนันต์. (2564). การประเมินโครงการคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ปัทมาวี วีระกิตติ และคณะ. (2560). คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม. นนทบุรี: สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- พงษ์พันธ์ ดิยะบุตร. (2562). การศึกษาการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- พระใบฎีกาสมพงษ์ กิตติลาโณ. (2564). แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามเกณฑ์โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาธศรี อินธิสิทธิ์ (ติกขปัญโญ). (2563). การบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ต้นแบบ: กรณีศึกษาโรงเรียนในจังหวัดสกลนคร. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชสกลนคร.
- ภทรกรณ์ บุญยงค์. (2566). การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ศรียักษ์ เรืองรัตน์. (2563). แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาสู่มาตรฐานตามโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.(2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564. เรียกใช้เมื่อ 18 สิงหาคม 2567, จาก <https://www.nesdc.go.th/the-national-economic-and-social-development-plan/the-twelfth-plan/>.pdf.
- Venkataraman, S. (2020). State of moral stories in school curriculum. International Journal of Academic Research Reflector, 9(5), 5-6.

